

## Kursusmanual for specialespecifikt kursus i intern medicin: lungemedicin

|                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|-----------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Kursets betegnelse</b>         | Kursus i astma                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| <b>Senest opdateret</b>           | August 2023, godkendt af Sundhedsstyrelsen december 2017                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| <b>Deltagerantal</b>              | 12 – 20                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| <b>Afholdelse</b>                 | Årligt. Mandag, tirsdag i uge 11 (som udgangspunkt – se kursusoversigt med specifikke datoer).                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| <b>Placering i uddannelsen</b>    | Kurset er nr. 3 i en kursusrække af 8 specialespecifikke kurser:<br>1: Kursus i klinisk respirationsfysiologi<br>2: Kursus i KOL og NIV<br><b>3: Kursus i astma</b><br>4: Kursus i allergi<br>5: Kursus i pulmonale infektioner<br>6: Kursus i infiltratudredning inkl. pleuraeffusion, mesotheliom og hæmoptyse<br>7: Kursus i invasiv diagnostik<br>8: Kursus i interstitielle lungesygdomme                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| <b>Tildeling af kursuspladser</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>For HU-læger med påbegyndt uddannelse før 31. august 2015: Tilmelding til delkursusleder</li> <li>For HU-læger med påbegyndt uddannelse efter 1. september 2015: Tildeling af plads via kursussekretær i begyndelse af HU-stillingen</li> <li>Framelding, forfald, ønsker om ændring af kursus mv. meddeles til kursussekretær</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| <b>Kursets varighed</b>           | 2 kursusdage a hhv. 6 timer og 7 timer 45 min.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| <b>Kursuslokalisering</b>         | <b>Lige år:</b><br>Undervisningsbygningen<br>Hvidovre Hospital<br>Kettegård Alle 30<br>2650 Hvidovre<br><br><b>Ulige år:</b><br>Århus Universitetshospital<br>Palle Juul-Jensens Boulevard 99<br>8200 Aarhus N                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| <b>Kursets organisation</b>       | Kurset er et landsdækkende eksternatkursus (hvor kursisterne som udgangspunkt selv arrangerer kost og logi), som udbydes til hoveduddannelseslæger i intern medicin: lungemedicin. Som udgangspunkt er der ikke adgang på kurset for andre læger.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| <b>Ansvarsfordeling</b>           | Kursister: <ul style="list-style-type: none"> <li>Forberedelse jf. nedenstående</li> <li>Ved spørgsmål (tilmelding, framelding mv.): Kontakt kursussekretær</li> <li>Evaluerings på kurset jf. nedenstående</li> </ul> Kursussekretær: <ul style="list-style-type: none"> <li>Tildeler plads på kurset</li> <li>Kontaktperson for kursister vedrørende tilmelding, framelding mv.</li> <li>Sender reminder-mail til kursister ca. 3 måneder inden kursets afholdelse</li> <li>Sender deltagerliste til delkursusleder ca. 3 måneder inden kursets afholdelse</li> </ul> Delkursusleder(e): <ul style="list-style-type: none"> <li>Sørger for praktiske arrangementer angående forplejning, lokaler, undervisere mv.</li> <li>Udarbejder regnskab for kurset og sender til hovedkursusleder</li> <li>Sørger for gennemførelse af evaluering som anført nedenstående</li> <li>Sender sammenfatning af evaluering til hovedkursusleder</li> <li>Indsamler honorarskemaer fra undervisere og sender samlet til hovedkursusleder</li> <li>Fremsender kursusinformation til kursister (præcist kursuslokalisering, forberedelse mv) som ikke fremgår af kursusmanual</li> </ul> Undervisere: <ul style="list-style-type: none"> <li>Afholdelse af undervisning efter aftale med delkursusleder</li> <li>Indsendelse af rejsegodtgørelsesskema til hovedkursusleder</li> <li>Udfylder honorarskema og afleverer til delkursusleder</li> </ul> Hovedkursusleder: <ul style="list-style-type: none"> <li>Sørger for afregning med Sundhedsstyrelsen ved kursets afslutning</li> <li>Sender evaluering til Sundhedsstyrelsen samt Dansk Lungemedicinsk Selskab</li> </ul> Se detaljer på:<br><a href="https://sundhedsstyrelsen.dk/da/udgivelser/2014/~/-/media/12C15A5DE51A47ECB1D90EBE0CBE6D73.ashx">https://sundhedsstyrelsen.dk/da/udgivelser/2014/~/-/media/12C15A5DE51A47ECB1D90EBE0CBE6D73.ashx</a> |

|                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|----------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Kursets rationale</b>                           | Astma udgør en betydelig del af det kliniske arbejde for speciallæger i intern medicin: lungemedicin. Det er derfor af stor betydning, at kommende speciallæger i intern medicin: lungemedicin opnår tilstrækkelige færdigheder inden for patofysiologiske mekanismer, manifestationer og behandlingsmuligheder indenfor astma.                                                                                                                                                         |
| <b>Kursets formål</b>                              | At give kursisterne viden om forekomst, diagnostik, behandling og forløb af astma                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| <b>Kursets metoder</b>                             | Interaktivt kursus med korte oplæg og cases.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| <b>Kursets læringsmål</b>                          | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Redegøre for klassifikation af astma</li> <li>2. Redegøre for diagnostik af astma, inkl. differentiell-diagnostik</li> <li>3. Redegøre for symptomer, kliniske og parakliniske fund ved astma</li> <li>4. Opstille udredningsplan, og redegøre for tolkning af undersøgelsesresultater</li> <li>5. Redegøre for farmakologisk og non-farmakologisk behandling af astma</li> <li>6. Redegøre for forløb og komplikationer til astma</li> </ol> |
| <b>Forplejning</b>                                 | Formiddags- og eftermiddagskaffe med frugt/kage. Frokost for egen regning.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| <b>Indkvartering og transport</b>                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Arrangeres individuelt af kursisten.</li> <li>▪ Ingen refusion fra Sundhedsstyrelsen eller Dansk Lungemedicinsk Selskab.</li> <li>▪ Udgifter må eventuelt refunderes via egen afdeling.</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                             |
| <b>Kursusmateriale og litteraturliste</b>          | Relevante kursusmateriale, inkl. artikler, fremsendes ca. fire uger før kurset.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| <b>Forberedelse</b>                                | Det forventes at kursisterne har læst det fremsendte materiale. Kursisterne må meget gerne medbringe cases til fælles diskussion.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| <b>Kursusgodkendelse</b>                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ For godkendelse af kurset kræves aktiv deltagelse (fravær max. 10 %).</li> <li>▪ Godkendes elektronisk på logbog.net af delkursusleder.</li> <li>▪ For HU-læger tiltrådt før 2015 udstedes kursusbevis.</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                             |
| <b>Evaluerings af kurset</b>                       | <p>Der gennemføres tre evalueringer:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Overordnet evaluering af kursus (samme evaluering for alle lungemedicinske kurser).</li> <li>▪ Intern evaluering af kursets elementer (intern evaluering blandt undervisere og delkursusleder).</li> <li>▪ Præ- og posttest (ikke eksamen).</li> </ul>                                                                                                                                                |
| <b>Delkursusleder(e) og muligheder for kontakt</b> | <p><b>Professor, overlæge, dr.med. Charlotte Suppli Ulrik</b><br/>Lungemedicinsk Afdeling<br/>Amager Hvidovre Hospital<br/>Kettegård Allé 30<br/>2650 Hvidovre<br/><a href="mailto:csulrik@dadlnet.dk">csulrik@dadlnet.dk</a></p> <p><b>Afdelingslæge, Ph.D. Anne-Sofie Bjerrum</b><br/>Lungemedicinsk afdeling<br/>Aarhus Universitetshospital,<br/>Indgang G<br/>Palle Juul-Jensens Blvd. 99,<br/>8200 Aarhus N<br/><a href="mailto:annbjerr@rm.dk">annbjerr@rm.dk</a></p>            |
| <b>Kursussekretær og mulighed for kontakt</b>      | <p><b>Lægesekretær Mona Husballe</b><br/>Medicinsk afdeling<br/>Sygehus Lillebælt Vejle<br/>Beriderbakken 4, 7100 Vejle<br/><a href="mailto:Mona.Husballe@rsyd.dk">Mona.Husballe@rsyd.dk</a></p>                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| <b>Hovedkursusleder og mulighed for kontakt</b>    | <p><b>Ledende overlæge, PhD, Morten Borg</b><br/>Medicinsk afdeling<br/>Sygehus Lillebælt Vejle<br/>Beriderbakken 4, 7100 Vejle<br/><a href="mailto:morten.hornemann.borg@rsyd.dk">morten.hornemann.borg@rsyd.dk</a></p>                                                                                                                                                                                                                                                                |
| <b>Undervisere på kurset</b>                       | Lungemedicinere                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |

## **Kursusprogram og indhold dag 1**

**10.00 - 10.15:** Velkomst og praktiske oplysninger

**10.15 - 10.45:** Astma – Forekomst, karakteristika og forløb

**10.45 - 12.15:** Diagnostik af astma

Herunder anamnese, klassifikation af sværhedsgrad,  
reversibilitetstest, peak-flow monitorering og bronkiale  
provokationer

Cases

**12.15 - 13.00:** Frokost

**13.00 - 14.30:** Behandling af astma

Herunder vurdering af astma-kontrol, valg af lægemidler og  
devices

Cases

**14.30 - 14.45:** Kaffepause

**14.45 - 16.00** Opfølgning af astma

Herunder vurdering af behandlingseffekt, adherence og tjek af  
deviceteknik

Cases

## **Kursusprogram og indhold dag 2**

**08.15 - 09.00:** Kursisterne præsenterer og diskuterer cases fra hverdagen

**09.00 - 10.00:** Fænotypning af astma

Herunder allergier og inflammationsmarkører

Cases

**10.00 - 10.15:** Kaffepause

**10.15 - 11.15:** Svær astma eller?

Herunder principper for systematisk udredning, inkl.

komorbiditet

**11.15 – 12.00 :** Biologisk behandling af svær astma

Cases

**12.00 – 12.45:** Frokost

**12.45 – 13.30:** Specielle grupper af patienter med astma

Herunder gravide, overvægtige og ældre

**13.30 - 14.15:** Akut svær astma

Cases

**14.15 – 14.30** Kaffepause

**14.30 - 15.15:** Opfølgning efter indlæggelse med astma

Cases

**15.15 - 15.45** Astma hos elitesportsudøvere

**15.45 - 16.00:** Evaluering og afslutning